

VERSOPOLIS FOUR

The entrance is on the other side

Влезот е од другата страна

Nikolina Andova Shopova

Translated from the Macedonian by
Elida Bahtijaroska, Gorjan Kostovski and Katerina Tanovska

Versopolis at Ledbury Poetry Festival

2017

Published by
Ledbury Poetry Festival
The Master's House, Bye Street, Ledbury
Herefordshire HR8 1EA
UK

www.poetry-festival.co.uk

Copyright © Nikolina Andova Shopova 2013, 2014
Translations © Elida Bahtijaroska, Gorjan Kostovski
and Katerina Tanovska 2014

Designed & typeset in Arno
at Five Seasons Press, Hereford
www.fiveseasonspress.com

and printed on Five Seasons book-quality recycled paper
by Impact Print & Design, Hereford

VERSOPOLIS
is a unique, Europe-wide platform.
It gives emerging European poets
the chance to reach an audience beyond
the boundaries of the language they write in
by translating and publishing their poems
and inviting them to perform at festivals.

With the support of the
Creative Europe Programme
of the European Union

NIKOLINA ANDOVA SHOPOVA (born 3 February 1978 in Skopje) graduated from the Faculty of Philology (Macedonian and South Slavic literature) at the St Cyril and Methodius University in Skopje. She has published two books of poetry *The entrance is on the other side* (2013) and *Connect the dots* (2014). Her poems have been translated into Serbian, Croatian, Bosnian, Bulgarian, Greek, English, French, German and Chinese. She appears in many anthologies of Macedonian poetry, including the anthology of the new wave of Macedonian haiku. She also writes short stories and poems for children.

The entrance is on the other side was awarded the prestigious UNESCO award 'Bridges of Struga' in 2013 for best debutante book. The book impresses with its particularly interesting poetic statements and attracts the reader's attention with its peculiarity and provocativeness, intertwined through subtle irony and parody present in almost every poem. She actualizes the poetic subject, reveals its temperament and sensibility, thus bringing the poetic language to a full condition of new discoveries, meanings and values.

'This is poetry where the verses are more important than the one writing them. Here the lyrical ME shrinks down to disappearance and becomes *nothing in everything*. It becomes *the last prayer of the monk*, it becomes *the emptiness of the pretzel*. When inside us, our silent ME, in that silence, the quietest hum in the world could be heard very clear. In that silence everything becomes holy and equally important. In that silence Nikolina Andova with equal, childlike easiness sings about life and death, *which, though they know nothing of each other, wave from afar like the passengers on the deck of two ships when they meet on the open sea*. There, in the silence, the moment equals eternity, and the tiny daily activities which often seem banal turn into wise Zen-stories that tell us about the simplicity of existence. They face us with the paradoxical commonness of life about which the enlightened magi of the East talk.

'Nikolina Andova Shopova brings about a world one would reach by diving deep in oneself, a world one would reach after long moments of silence, after the long cleansing of everything that is between *the buttons, the numbers, the letters*. She knows what a cloudless sky means, and knows the birds that fly in it *are not free, conditioned by their hunger, fear and migrations*. Because she knows what freedom is. That's why she sings about god and love unburdened by the dogmas written down in the holy books and creates her personal gods, with her own cosmogony. She creates a world where *the entrance is on the other side, where death never returns to those who while living have slept with it*.' (From Gjoko Zdraveski's review of *The entrance is on the other side*.)

Vladimir Jankovski in his essay 'Binding of the worlds' about her second book, *Connect the dots*, emphasizes: 'Nikolina is a poet who thinks that everything which happens around us carries within itself a certain charge which can be transformed into poetry. She belongs to a group of artists who believe art can discover its material everywhere. Art is and should be discovered in the ordinary and banal daily happenings. In her poem 'Backwards' we read 'From my body I throw out the daily trifles.' By processing those 'daily trifles', Andova creates poetry almost completely composed of the 'reflexive remnants of reality'. It is poetry that comes dangerously close to recognizable objects or images. Of course, not in order to multiply them or to repeat their banality and ordinariness. Quite the opposite. Her orientation towards the recognizable aims to confirm the metaphysical character of that triviality. That is why even when the themes in her poetry are some images from collective memory, those images are there to transcend their banality through poetry. A simple voyage by bus or train, looking through things left in the pocket of a lover's trousers, photographs of a park bench, children playing, crumpled papers in one's pocket . . . all these elements are an entry for the author, entry into the poetical. As if there exists some crack in the happenings around us which always can be used to enter into the world of new meaning.'

Nikolina Andova Shopova manages to turn a large portion of her poetic obsessions into miniature essays on love, otherness, fluidity of the body. Skilfully combining the metaphysical with the reflexive, the banal with the poetic, she creates metaphorical perceptions of the world that surrounds her from ordinary images, thus once again confirming that poetry, even when it goes back to known phenomena, manages to move them out of their appearance, and in that fashion creates them anew. She thinks that poets must be careful, slow, cautious almost to a point of stillness and focused on the things which happen before their eyes, and that poetry is bringing a higher order into the chaos of the world. That is the connecting of 'the dots' of experience, memory, perception. By bringing them in relation to one another, organizing them, Andova Shopova creates poetry from rediscovered 'harmonies' among things and sensory experiences.

Сè е продупчено

Тука сè е продупчено

небото што го сиркаме низ леќите на телескопите
и папките на нашите канцелариски бироа
прозорчињата на кабините во бродовите кога патуваме
и масивните ѕидови во храмовите во кои се молиме

И кебињата на тајните љубовници изгорени од цигара
се продупчени

и светот кој го гледаме низ прстените на предците
сеќавањата како тесто за колачиња кога ги обликуваме
метите во човечки облици на кои вежбаме пукање

сè, сè е продупчено

окцата на вратите затворени за питачите
земјата од растурените домови на мравките
бог што го бараме низ кружните отвори на куполите

Everything is pierced

Everything here is pierced

the sky we spy through the lenses of the telescopes
and the folders on our office desks
the little windows in the ship cabins when we travel
and the massive walls in the temples in which we pray

And the blankets of the secret lovers burnt from cigarettes
are pierced

and the world we see through the rings of the ancestors
the memories like cookie-dough when we shape
the targets in humans forms on which we practise shooting

everything, everything is pierced

the spy-holes on the doors closed for beggars
the earth from the ant's destroyed homes
god whom we search through the circular openings of the domes

Се смалуваме

Стапнуваме во нештата и веќе сме дел од нив
Ни кажале ли некогаш дека школките се ноктите на морето
дека и нашите нокти стануваат школки штом влеземе во него
дека стомакот ни е морска желка кога пливаме
дека градите ни се медузи
очите ни се мали рипки издвоени од јатото во плиткото
косите ни се претвораат во алги штом ги потопиме
кожата ни е мовта, влакненцата ни се тревите на камењата
кои се нишаат од водата како од ветер
Ушите ни се морски коњчиња, прстите пипки од октоподи
што ги нудат како специјалитет во скапите менија
Се смалуваме
како морски ѕвезди што се сушат на пристаништата
кои ќе висат некаде како украс на ѕидот
како запрена светлина, потпишан сувенир

We dwindle

We step into things and already we are part of them
Has anyone told us that the seashells are the fingernails of the sea
that our fingernails become seashells once we enter in it
that our stomach is a sea turtle when we swim
that our breasts are jellyfish
our eyes are little fish separated from the shoal in the shallows
our hair turns to algae when we submerge it
our skin is moss,
our hairs are the weeds on the rocks
swaying in the water as if wind-blown
Our ears are little seahorses, our fingers the tentacles of the octopuses
being offered as a specialty in expensive menus

We dwindle
like sea stars drying on docks
which will be hung on a wall somewhere as decorations
like stopped light, a signed souvenir

Благословено е она што не можеме да го допреме

Благословени се далечините и местата на кои никогаш нема да отидеме
и тесната мазна ношница што се суши на балконот спроти нас
Благословена е смртта која ги памти адресите
на сите наши неиспратени писма
и боговите кои се напрегаме но не можеме да ги дофатиме
како пајажините во аголот меѓу креветот и ѕидот
Благословена е Месечината сервирана на небото
како чинија на некој кој постојано вечера сам
и Сонцето што нè потсетува дека
може да се љуби и од далеку
Благословена е слободата и нашата илузија дека сме ја допреле
како што го допираме животот преку екраните и мониторите
Благословено е минатото што ни се лепи
како долготраен кармин на устата
и иднината извалкана со црвени дамки
отпорни и на најрекламираните детергенти
Благословени се морињата што никогаш нема
да ги препливаме
заради граничните за вода и теориите за безбедност
Благословена е меката коса на една девојка
што за малку, сосема за малку ќе ме допреше
во една автобуска гужва

Blessed is that which we cannot touch

Blessed are the distances and the places to which we will never go
and the tight smooth nightgown drying on the balcony across from us
Blessed is death that remembers the addresses
of all our unsent letters
and the gods we try but cannot reach
like the cobwebs in the corner between the bed and the wall
Blessed is the Moon served on the sky
like a dish of someone who dines alone all the time
and the Sun reminding us
one can love from afar
Blessed is the freedom and our illusion that we have touched it
like we touch life through screens and displays
Blessed is the past that sticks to us
like long-lasting lipstick on our mouths
and the future besmeared by red stains
resistant even to the most advertised of detergents
Blessed are the seas which we will never swim across
because of the water landmarks and the theories of safety
Blessed is the soft hair of a girl
that nearly, very nearly touched me

Запирки

Пронајдов фотографија во подрумот
од местото на мојата куќа
пред да биде изградена
кога била само скица
во рацете на архитектите
И знам приближно од кога ја има
годината кога е изградена
е замачкана во бетонот во еден агол на дворот
но не знам колку време претходно
ја немало
и пред да постојат
цбуновите тревите и небото
што избледуваа на фотографијата
Дали непостоењето е подолго
од постоењето
и колку е старо ништото

Од прашината што се крена
од фотографијата
како запирки во воздухот
се закашлав

Commas

I found a photograph in the basement
of the place of my house
before it was built
when it was only a sketch
in the hands of the architects
And I know approximately since when it exists
the year of construction is
engraved in the concrete in a corner of the yard
but I do not know how long before
it did not exist
and before the
bushes
weeds and the sky existed
that fade in the photograph
Is the non-existence longer
than the existence
and how old is the nothing

From the dust that rose
of the photograph
like commas in the air
I coughed

За пасвордот, по Џибран

*Полнете си ја еден на друг чашата, но не пијте од иста чаша
Давајте си еден на друг леб но не јадете од истата погача
Пејте и играјте заедно и бидете радосни
но нека секој од вас биде и сам
како што жиците на лирата стојат одвоено
а сепак треперат со истата музика
Калил Џибран*

Во една статија на интернет
прочитав дека многу љубовни парови
си ги знаат пасвордите на мејловите
дека си ги разменуваат меѓусебно како знак
на доверба и сигурност

Да бев мудрец како Џибран
а не сум
ќе додадев:

„И пракајте си еден на друг мејлови
но не делете го пасвордот
зашто и човекот и земјата се хранат едно од друго
а ја чуваат тајната за почетоците, секој својата“

On passwords, by Gibran

*Fill each other's cup,
but drink not from one cup.
Give one another of your bread,
but eat not from the same loaf.
Sing and dance together and be joyous,
but let each of you be alone,
even as the strings of a lute are alone
though they quiver with the same music.
Khalil Gibran*

In one article on the internet
I read that many couples know
each other's e-mail passwords
and that they give them to each other
as a token of trust and security

Had I been wise as Gibran
and I'm not
I would've added:

'Send emails to each other
but do not give away your passwords
for the man and the earth feed off each other
and yet, they keep the secret of their beginnings; each to their own.'

Во моето тело

Јас сум турист во моето тело
и немам мапа во рацете
Некој што случајно ќе помине
ќе ми го покаже патот до квартот на музеите
до големите паркови, плоштадот
до реката што се влева во моето име
Што правам во меѓувреме
Пијам макијато во едно тивко кафе
и ги листам дневните весници
напишани на јазик кој никогаш не го научив
Секогаш, се сеќавам, кога се враќав од некое патување
небото се разведруваше, Сонцето паѓаше врз ангелите од мермер
и дури тогаш им ги забележував
насмевките на лицата

Чукни пред да влезеш

Биди секогаш внимателен, чукни пред да влезеш
знај дека во собите кои се во тебе
секогаш има некој
Остани најдолго во оние каде ќе те примат без збор
во кои ќе влезеш и ќе седите
долго молчејќи
Некои од нив ќе те прашаат за името, ќе те поканат да седнеш
ќе те понудат со колачиња, ќе ти го придржат палтото
ќе потрчаат по тебе ако го забораши чадорот
Некои ќе ги видиш само низ окцето на тишината
на вечно затворените врати
и често нема да знаеш дали сите тие се твои гости
или пак ти едноставно не си дома

In my body

I am a tourist in my body
and I have no map in my hands
Someone that will accidentally pass by
will show me the way to the museum quarter
to the large parks, the square
to the river that flows in my name
What do I do in the meantime
I'm drinking macchiato in a quiet coffee bar
and thumbing through the daily newspapers
written in a language I never learned
Always, I remember, when I would be returning from a trip
the sky would brighten, the sun would fall on the marble angels
and only then would I notice
the smiles on their faces

Knock before entering

Always be careful, knock before you enter
you should know that in the rooms inside you
there's always someone
Stay longer in those where you are silently welcome
where you will enter in and sit
in the long silence
Some will ask for your name, will invite to you sit down
will offer cookies, will hold your coat
will come running after you if you forget your umbrella
Some you will see only through the wink of silence
of the forever closed doors
and often you will not know whether they are your guests
or you are simply not at home

Леб

Ќе можам ли да го изедам
овој авионски сендвич
што го остави сестра ми
на враќање од патувањето

Овој сендвич кој летал
над два континента и над еден цел океан
кој прелетал многу повеќе отколку што некогаш
ќе изодам и ќе испливам

Можеби ќе вкусам малку од облаците
ако пробам од овој леб
кој бил повисок од земјата под него
повисок од сите држави, градови и луѓе
со невидливи рабови и граници
Кој бил повисоко од сите височини
кои некогаш ќе ги дофатам
како зрната жито во него кои виделе повеќе
од пилотите, од стјуардесите,
од сите патници
под авионот

Ќе го свари ли мојот желудник
целото небо
ако го изедам
овој обичен леб

Bread

Can I eat
this plane sandwich
that my sister left
when returning from her journey

This sandwich which has flown
over two continents and one ocean
which has flown far more than I will ever
walk or swim

Maybe I will taste a little of the clouds
if I try this bread
which has been higher than the land beneath it
higher than all states, cities and people
with invisible edges and borders
Which has been higher than all heights
I will ever reach
like the grains of wheat in it that have seen more
than the pilots, the stewardesses
and all the passengers
under the plane
Will my stomach digest
the whole sky
if I eat
this simple bread

Високо

Денес нема да одам по истиот пат
ќе скршнам лево
можеби ќе видам како на некое дете
му излетува топката на улицата
и ќе му ја подадам назад, како што мене денот
секогаш љубезно ми ја враќа
самотијата во игралиштето
кога ќе ја шутнам
високо

High

Today I will not go down the same road
I will turn left
I may see a child
whose ball flies away on the street
and I will return it to him, as my day
always politely returns
the loneliness in the playground
when I kick it
high

Ајде да му избегаме на времето

Ајде да му избегаме на времето
што ни се заканува со оптегнат лак
и нè нишани со малата стрелка

Ова сакав да ти го кажам
– ако поинам со раката низ некоја географска карта
нема да ги напипам ни планините ни врвовите
нема да се намокрам ниту да ги наполнам рацете со земја
така и ноќва кога поминуваш со раката низ моето тело
нема да најдеш ни прав ни ветер, ни остатоци
од моето име што секојпат одново се раѓа
Зашто не знам колку време помина вечерва
минута, час, година, целиот живот
можеби

Понекогаш кога ќе погледнам горе и долу
не знам која трага ми се чини подолга
онаа од млазот на авионот на небото
или онаа што полжавот ја оставил зад себе

Let's escape from time

Let's escape from time
that threatens us with a pulled bow
and takes aim with the small arrow
This is what I wanted to tell you:
– If I pass with my hand on a geographical map
I will not touch the mountains nor the peaks
I will not get wet nor fill my hands with soil
so tonight when you pass your hand through my body
you won't find dust or wind, neither my name
that is always reborn
Because I do not know how much time had passed tonight
minute, hour, year, lifetime
maybe
Sometimes when I look up and down
I do not know which trail seems longer
one on the jet plane in the sky
or the one that the snail had left behind

Се затворам

Има едно ладало
со мапа на светот
што со години се затвора во мене

Копната полека се стеснуваат
вулканите се гаснат
реките запираат, светилниците замрзнуваат
пустините се замотуваат
како теписи полни прав

Еден ден ќе го отворам ладалото
и целиот свет ќе се рашири во мене
заедно со небото и крилјата
на големите птици

I'm closing

There's a fan
with a map of the world
closing inside me for years

Dryland's slowly narrowing
volcanoes go extinct
rivers stop, lighthouses freeze
deserts roll up
like dust-laden carpets

One day I will open the fan
and the whole world will spread inside me
together with the sky and the wings
of the great birds